

החלטת "קוזאקים" או הכרעת גדולי תורה???

(תגובה למאמרו של הרב יגאל אריאל, 'צהר' יח)

כאב לי עד מאוד לקרוא קטעים ממאמרו של הרב יגאל אריאל, המתייחסים למכתב הרבנים בעניין "כללי התנהגות במקומות העבודה".

יותר משכאבו לי עצם דברי הרב אריאל, כאב לי שאיש לא ראה לנכון להגיב על דבריו, החמורים לדעתי, ובכך אפשרו לבזות תלמידי חכמים וגדולי תורה, מבלי למחות, כפי המתחייב בהלכה, על כבודם של חכמים.

הרב אריאל מתייחס למְנַשֵּׁר שפורסם בריכוזים החרדיים, שבו נכתבו הדרכות וכללי התנהגות בין עובדים לעובדות במקומות עבודה, משרדים וכדו'. מבלי להתייחס לעצם דבריו (המעניינים) של הכותב, הקשורים לעצם הנושא, יורשה לי לצטט מדבריו בסוף מאמרו, וכך כותב הרב אריאל:

על המסמך שצוטט ב"הצפה" חתומים רבנים חשובים, אולם ספק רב בעיני אם אלה גם יזמו את הוצאתו. מסתבר שכמו ברוב העניינים קמו כמה אברכים ומצאו להם בקעה להתגדר בה. הם רשמו את ההנחיות הללו והחתימו עליהן את הרבנים. וכי מי לא יחתום על הוראות שמבקשות לשמור על הצניעות ולמנוע ממכשול?

אלא שכך נקבעים סדרי העדיפויות של חיינו הדתיים. מעולם לא הציבו הרבנים לפני הציבור הדתי את רשימת המשימות המוטלות עליו לפי סדר חשיבותן, אלא קוזאקים עמי ארצות הכתיבו לו את מאבקיו.

"אתרא קדישא" החליטה שניתוחי מתים ושמירת קברים היא הדבר שצריך להילחם עליו בשעה זו, ומי מן הרבנים יגיד שלא צריך לקנא לכבוד המת? כך הפך האיסור הזה, הקטן והאחרון שברשימה, לערך הנעלה ביותר ביהדות, והכסף שהושקע בתיקון הכבישים מן הטומאה הופקע מן הכוללים שניתן היה להקים בו, או מן הרעבים והחולים שאת נפשם ניתן היה להציל ממוות.

השבוע החלו הפגנות בכביש בר אילן. לא הייתה פה החלטה רבנית מודעת שעכשיו הזמן להילחם על השבת, אלא כמה בריונים שיצאו לשם ביוזמת עצמם. אבל "חבר אני לכל אשר יראוך", ומי מסכים עם דריסת השבת?

אלו דבריו, החמורים לדעתי, של הרב יגאל אריאל. נתייחס אליהם אחד לאחד.

א. מנשר שנכתב בידי גדול תורה

ראשית, מבירור שערכתי הוברר שאת מְנַשֵּׁר "כללי הנהגה במקומות העבודה" כתב הרב משה שאול קליין, חבר בית דינו של בעל שו"ת "שבט הלוי" ואחד מפוסקי ההלכה הנודעים ביותר, הרב שמואל ואזנר שליט"א. לא מדובר ב"קוזאק" או ב"כמה אברכים", אלא ברב נודע בעל שיעור קומה, הנחשב לגדול תלמידיו של הרב ואזנר, המכהן כרב שכונת "אור החיים" בבני ברק, ואשר ספריו, העוסקים דווקא בנושאים אלו של ייחוד, טהרה וצניעות, הפכו מזמן לנכס צאן ברזל של היהדות החרדית. הגרמ"ש קליין שליט"א אינו מחפש לעצמו "בקעה להתגדר בה"

משום שיש לו הרבה בקעות שכאלה, בהיותו חבר במספר בתי הוראה ובד"צים, עמוס לעייפה במתן תשובות למאות שואלים בכל חלקי השו"ע ועסוק במסירת שיעורים יומיומיים בעיון ובהלכה.

מנשר זה תלוי ועומד בבתי עסק רבים ולא היה קשה כלל להשיגו ולדעת מי הם אותם "קוזאקים" שחיברוהו.

ב. גדולי תורה נגריים!?

ניגש לעצם טענתו של הכותב, הרב אריאל, שממנה עולה שהרבנים החרדים מקבלים דפי הנחיות מאברכים, מתבקשים לחתום עליהם וכן, הם חותמים עליהם מייד, שהרי "וכי מי לא יחתום על הוראות שמבקשות לשמור על הצניעות ולמנוע ממכשול!?"...

הבה ונחשוב לרגע שאותם גדולי תורה נודעים, שחתמו על מכתב זה, אינם מנהיגים שרבות סרים למרותם. נדמיין לרגע שהם בסך הכול רבני בתי כנסיות עם 100 מתפללים או רבני מושבים עם 200 מתפללים. האם יעלה על הדעת שרב שכזה, שסרים למרותו 100-200 איש יחתום על מנשר, כרוז או מכתב, מבלי לתת את הדעת לכל ההשלכות העלולות לצאת ממנו?! אין מדובר כאן רק בזלזול בתורתם הגדולה של חותמי המכתב, אלא גם בזלזול באינטליגנציה הבסיסית שלהם, כאדם החותם על מכתב, יודע שהוא יתפרסם ויודע שהמונים יצייתו לכתב בו וינהגו על פיו. האם הרב אריאל עצמו היה חותם על מסמך מבלי להאמין בו ולחשוב היטב את השלכותיו, רק מפני שמדובר בכללים הנוגעים לצניעות וקדושה?

האם מאן דהו העלה על בדל רעיונו שהרב מרדכי אליהו, למשל, חותם על מכתב בנושא קדושת אדמות ארץ ישראל, מבלי לעיין בו, להסכים אתו ולאשרו, רק מפני שמדובר "בהוראות שמבקשות לשמור על ארץ ישראל!?" אם הרב אריאל מבין (והוא מבין, כמובן) ששום אדם בר דעת לא יחתום על כל מכתב, מבלי להסכים עם כל פסיק שבו, אין שום סיבה שדווקא גדולי תורה חרדיים יתנהגו כאינפנטיליים וחסרי דעה ויחתמו על מנשר, בשעה שאינם רואים לנכון שכך צריך לנהוג.

אדרבה, הרב אריאל, אם אינך מעריך כיאות את האינטליגנציה הבסיסית של הרב ואזנר והרב קרליץ, אזי אל תתייחס לפסקי ההלכה שלהם בהלכות שבת, שחיטה וחושן משפט. בהלכות אלה מצוטטים אותם גדולי תורה בכל במה הלכתית אפשרית. האם לא כדאי, הרב יגאל, להפסיק לעיין בעשרת כרכי "שבט הלוי" שחיבר הרב ואזנר ובארבעת חלקי "חוט השני" שחיבר הרב קרליץ!?

וכעת, לעדות אישית. לפני מספר חודשים פנו עסקני קופת הצדקה בעיר מגורי, אלעד, אל הרב יוסף שלום אלישיב שליט"א וביקשו להצטרף למכתב, הקורא לתושבי העיר לתמוך בקופת הצדקה. הרב אלישיב שמע את הפרטים וביקש שהעסקנים ישובו בעוד חודש. עליו לדעת את התמונה כולה. רק כעבור חודש חתם הרב אלישיב על המכתב, לאחר אין ספור חקירות ודרישות. זכיתי להתקרב במידה מסוימת אל מורי ורבי הרב חיים קנייבסקי שליט"א, בכתב ובעל פה. פעמים רבות התבקשתי על ידי אישים שונים לבקש את תמיכתו או התנגדותו לנושאים ציבוריים שונים, ואני יכול להעיד נאמנה שהרב קנייבסקי אינו ממחר להצטרף או לחתום גם על עניינים שבקדושה והקשורים לגופי תורה. הוא שומע, מברר היטב, חוקר ביסודיות ורק לאחר מכן מחליט על מה לחתום, מדוע ובאיזה עיתוי.

את הרב קרליץ, החתום על המכתב המדובר, אינני מכיר באופן אישי, אך מדובר באב בית דין,

שמאות (ואולי אלפי) תיקים נפתחו בבית דינו. האם יעלה על הדעת שניתן לסובב אותו על האצבע, רק משום שמדובר בנושא הצניעות?!

זכותך (או לא זכותך), הרב יגאל אריאל, להתווכח הלכתית או השקפתית עם גדולי התורה החתומים על מנשר זה או אחר. רק אל תכתוב בפומבי ש"קוזאקים" מחתימים אותם והם חותמים על כל מנשר הקשור לקדושה ולתורה, מבלי לחשוב על השלכות המכתב!

ג. הפלוגתא סיבב כביש בר-אילן

כמדומני שהדוגמא שהביא הרב אריאל, פולמוס סגירת כביש בר אילן, היא עצמה הדוגמא ההפוכה לתזת ה"קוזאקים" שפיתח. בין גדולי התורה התגלעו בשעתו חילוקי דעות עמוקים בעניין זה, ודעתם דווקא נשמעה ברמה. הרב שך זצ"ל לא חתם על שום מכתב או קריאה להצטרף להפגנות כביש בר אילן, ובכל הישיבות הליטאיות פורסמה דעתו הנחרצת שאל לנו להילחם על סגירת כבישים בשבתות. משנתנו של הרב שך זצ"ל נודעה בכל היכלי התורה, אך רבנים אחרים חלקו על גישתו וסברו אחרת. בעיתון 'משפחה' (גיליון ערב חג הסוכות תשס"ו) מספר ר' מנחם פרוש על התנגדותו החריפה של רבי דב בעריש ווינפעלד זצ"ל, הרב מטשעבין, להפגנות על סגירת כבישים בשבת, אך בד בבד מספר ר' מנחם פרוש כיצד גדולי תורה אחרים דווקא תמכו בעוז במאבק על סגירת כבישים ועל שמירת צביון השבת בריכוזים תורניים. כמו עיניי ראיתי כיצד מנהלה של ישיבת 'קול תורה' מתייעץ עם רבי שלמה זלמן אוירבך זצ"ל בשאלה אם בחורי הישיבה צריכים לצאת להפגנה שנערכה באותו היום בכיכר השבת בירושלים בנושא חיטוטי קברים. רבי שלמה זלמן שקל את העניין ככובד ראש ואמר: "שהבחורים ילכו להפגנה, אך שהישיבה לא תוציא אוטובוסים מאורגנים להפגנה".

כי כן, כשהרבנים מתנגדים לנושא מסוים, הם אינם חותמים על מכתב להצטרף או לתמוך בו, אף ש"קוזאקים" באים ומנסים לצרפם לעניין.

ד. חיטוטי הקברים - איסור תורה חמור!

הרב אריאל מגדיר את חיטוטי הקברים כ"איסור הקטן והאחרון שברשימה". הרב אריאל שכח כנראה לרגע קט את דברי הגמרא במסכת יבמות (סג, ב) שלפיהם "בעוון חיים מתים מתחללין" וש"קא מחטטי שכבי מפני ששמחים ביום אידם" (שם). הרב אריאל שכח כנראה גם את האיסור (מדאורייתא כמובן) של ניוול המת, כך שחבל להכביר במילים בעניין זה, ובוודאי פליטת קולמוס הביאה לשגגה זו של הכותב, שלא זכר את עשרות פסקי התשובות, השו"תים וביורורי ההלכה הרבים שעסקו באיסור תורתי זה של חיטוטי שכבי.

ה. לאן הלך הכסף?

ולסיום, קשה שלא לכאוב את הדמגוגיה הלא-ראויה העולה מדברי הרב אריאל, שלפיה "הכסף שהושקע בתיקון הכבישים מן הטומאה הופקע מן הכוללים שניתן היה להקים בו, או מן הרעבים והחולים שאת נפשם היה ניתן להציל ממוות".

האם בכסף הרב שהלך לקרן "מאמין וזורע", כסף שהלך לטמיון כעבור יומיים מיום ההתרמה הארצי, לא היה ניתן להפנות לכוללים או לחולים הנוטים למות? האם את מיליוני השקלים שמוציאים ראשי ערים דתיות בעבור חגיגות יום העצמאות לא ראוי להפנות לחולים הנוטים למות? כשם שאנו מבינים שכסף עבור קרן "מאמין וזורע" או חגיגות יום העצמאות הוא דבר

חשוב, שיש להוציא עליו ממון מבלי להביט ברגע זה בחולים ובנוטים למות, משום שכל צורך חיוני הוא, כך אין כל הצדקה לחשוב עליהם דווקא בשעה שמטפלים כדבעי בכבישים עם טומאה.

מדובר בדמגוגיה, וחבל שרב מושב בישראל מהין לפרסם זאת ברבים. חבל יותר שיצהר', המנסה לשמש כצוהר וגשר לכל מגזרי היהדות והיהודים, כולל הציבור החרדי, מפרסמת דברים שכאלה.

* * *

אינני בטוח שיצאנו ידי חובת מחאה, אך "תפסת מרובה לא תפסת". ואם רק דבריי אלו יתפרסמו ביצהר', דיינו.

